

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Психології» (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми
М. С. Жидко М. С. Жидко
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2023 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ігрові методи в психології: Практикум

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні і поведінкові науки
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, дистанційна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник: Научитель О. Д. доцент, канд. психол. наук, доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____
(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри психології
(№ 704)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2023 р.

Завідувач кафедри канд. психол. наук, доц.
(науковий ступінь та вчене звання)

_____
(підпис)

Ю. І. Гулій
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

здобувачка групи 760 пм

_____
(підпис)

Переверзева В. А.
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Научитель Олена Давидівна, кандидат психологічних наук, доцент викладає в університеті наступні дисципліни:

- психологія управління;
- ігрові методи в психології: Практикум;
- методика організації наукового дослідження;
- психологічна служба
- психологія та педагогіка вищої школи

Напрями наукових досліджень: сфера комунікації

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 6 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 32 години, самостійної роботи здобувачів – 88 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія, конфліктологія, основи соціальної роботи,

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – психологія спорту.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Вивчення навчальної дисципліни «Ігрові методи в психології: Практикум» полягає в формуванні компетенцій, які забезпечать засвоєння базових знань щодо різних форм та технік соціально-активних форм навчання і набуття відповідних професійних компетенцій, щодо їх втілення на практиці.

Завдання

Вивчення теоретичних положень щодо підготовки, проведення та аналізу ефективності різних ігрових методів в психології; розуміння прояву індивідуально-психологічних властивостей особистості в ігровій діяльності; придбання конкретних навичок, як ці знання можливо реалізовувати на практиці при проведенні мозкового штурму, дебатів, малої групи, дискусії та гри.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом, описуючи

вимоги, які розкривають сутність ігрових методів.

2. Здатність вчитися і оволодіти сучасними знаннями, зокрема постійно поповнюючи свій арсенал новими методами та техніками ігрової взаємодії.

3. Здатність обирати і застосовувати інструментарій і техніки практичної діяльності.

4. Навички міжособистісної взаємодії.

5. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності і вчинків особистості під час реалізації ігрової взаємодії.

7. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

8. Формування у студентів інтересу до опанування теоретичних і прикладних знань щодо реалізації ігрових методів в психології

Очікується що після опанування програми здобувач буде в змозі досягти таких результатів навчання:

А) Знання

1. Володіти теоретичним основами провідних концепцій та підходів використання ігрових методів, а саме дискусії, дебатів, мозкового штурму, малої групи, гри.

Б) Уміння

1. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

2. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

3. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп спираючись на здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміння їх взаємозв'язків, бачення помилок й огріхів в логіки міркувань, різниці між фактами і наслідками.

4. Складати та реалізовувати заходи психологічної допомоги застосовуючи соціально активні методи навчання (дискусія, дебати, мозковий штурм, гра та т. ін.), відповідно до вимог замовника.

5. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

В) Комунікація

1. Ефективно формувати комунікативну стратегію, дотримуючись етичних норм при реалізації професійних дій.

Г) Автономія та відповідальність

1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним, демократичним цінностям у професійній, громадській діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Соціально-активні методи навчання

Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Ігрові методи в психології: Практикум»

- *Форма занять: практичні заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Принципи навчання дорослої людини. Основні напрями використання ігрових методів. Техніки слухання. Питання та відповіді на них. Переконавання»

- *Практичні заняття: «Техніки слухання. Питання та відповіді на них», «Переконавання».*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин*

Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу теми 1. Формування питань до викладача. Виконання завдань до практичних занять.

Тема 2. Групова дискусія

- *Форма занять: практичні заняття, самостійна робота..*
- *Практичне заняття: «Групова дискусія».*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Типи дискусії. Стратегії ведучого. Процедура дискусії. Навички керівника. Труднощі під час проведення дискусії та шляхи їх подолання. Завдання керівника дискусії на кожному з етапів дискусії по відношенню до проблеми, до групи, до кожного учасника.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 12 годин*

Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу теми 2. Формування питань до викладача. Виконання завдань до практичних занять

Тема 3. Мозковий штурм

- *Форма занять: практичне заняття, самостійна робота..*
- *Практичне заняття: «Мозковий штурм».*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Принципи та етапи мозкового штурму. Модифікації мозкового штурму: класичний варіант, варіант акваріуму та т. ін. Завдання керівника при використанні методу мозкового штурму.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 12 годин.*

Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу теми 2. Формування питань до викладача. Виконання завдань до практичного заняття

Тема 4. Метод «Мала група»

- *Форма занять: практичні заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Практичне заняття: «Мала група».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Принципи організації праці гравців при використанні методу «мала група». Чинники що впливають на якість реалізації завдання, які виконується методом «мала група». Переваги та труднощі, які можуть виникнути при застосуванні цього методу та шляхи їх подолання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 12 годин.*

Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу теми 4. Формування питань до викладача. Виконання завдань до практичного заняття.

Тема 5. Метод «Дебати»

- *Форма занять: практичні заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*
- *Практичне заняття: «Дебати».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Дебати як гра: навички, принципи, сутність та основні елементи. Стили дебатів. Дебати Карла-Потера: мета, регламент, обов'язки спікерів. Види мов спікера. Тема дебатів: формулювання, аналіз, визначення вміння учасника. Розробка аргументів: вимоги до створення аргументу, робочий лист для дебатів. Дослідження та підтримка аргументу. Стверджуючий кейс: структура, інтерпретація та визначення теми, обґрунтування. Стратегія заперечення. Спростування та заперечення. Міркування: типи, можливі помилки. Перехресні питання: мета, методи формулювання ефективного питання, стратегії

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 12 годин.*

Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу теми 5. Формування питань до викладача. Виконання завдань до практичних занять.

Підготовка до колоквиуму

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Гра. Методологічні принципи ігрового моделювання

Тема 6. Загальна характеристика ігрової взаємодії.

- *Форма занять: практичні заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 12 годин.*
- *Практичні заняття: «Гра».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Загальна характеристика гри як метода, що використовуються в психологічній практиці. Стисла характеристика та класифікація ігор, що використовуються в психологічній практиці: ігри, що обслуговують навчально-пізнавальну діяльність, використання гри у психодіагностиці та психотерапії; дослідницька гра, рольова гра, організаційно-діяльнісна гра. Ігрова взаємодія: ігроки, інструкція, рівні взаємодії. Психологічна оцінка феноменів гри

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 22 години.*

Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу теми 6. Формування питань до викладача. Виконання завдань до практичних занять

Тема 7. Ігрове моделювання. Вступ в теорію та методологію ігрового моделювання.

- *Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Практичне заняття: «Ігрове моделювання. Гра».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): свердлильний верстат, свердла, технологічне оснащення, засоби вимірювання.*

Загальні принципи ігрового моделювання. Етапи побудови гри: формування ігрової проблеми; відбір об'єкта моделювання; вибір та обґрунтування типу гри в залежності від галузі використання; визначення мети гри; функції ігрових ролей; галузь прийняття ігрових рішень; експертна оцінка СО гравця; групова рефлексія; оформлення документації; система заохочень та штрафів; програвання та аналіз гри. Розробка та презентація своєї гри.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу теми 7. Формування питань до викладача. Виконання завдань до практичних занять

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (контрольні роботи за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Робота на практичному занятті	0...2	8	0...18 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання практичних завдань до занять	0...12	4	0...12
Модульний контроль	0...17	1	0...17
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Робота на практичному занятті	0...2	9	0...9 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання практичних завдань занять	0...15	5	0...15
Модульний контроль	0...17	1	0...17
Колоквіум	0...12	1	0...12
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Залік проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 16 питань відкритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів) та 10 питань закритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одне питання – 1).

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Своєчасно, без помилок принципового характеру, здати та захистити всі завдання до практичних занять. При виконанні модульних контрольних робіт, без принципових помилок, виконано не менш ніж 50 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти за зразком наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань.

Вміти за допомогою викладача (додаткові, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) розв'язувати задачі прикладного характеру: зіставляти між собою різні техніки слухання по критеріям, наводити приклади тем для проведення ігрових методів, обґрунтовано пояснювати чому в даному випадку ліпше використовувати саме цей метод, вміти розробляти за зразком завдання для цих методів та проводити їх та т. ін. Вміти за певним алгоритмом описувати ігровий метод, у разі якщо допущена помилка, то самостійно, як результат після обговорення виконаного завдання, її усувати

Добре (75-89). Своєчасно, без помилок принципового характеру, здати та захистити всі завдання до практичних занять. При виконанні модульних контрольних робіт без помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Досконало знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти самостійно наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти логічно, обґрунтовано пояснювати наявність зв'язку між ними (припустимі несуттєві помилки, які виправляються через додаткові уточнення з боку викладача). Вміти без суттєвою допомоги викладача розв'язувати задачі прикладного характеру: відбирати необхідний матеріал, структурувати його, проводити відповідний ігровий метод, виступати як експерт, аналізуючи діяльність інших та т. ін. Вміти вірно самостійно описувати ігровий метод. Розроблена гра - є модифікацією вже існуючої гри.

Відмінно (90-100). Своєчасно, без жодної помилки здати та захистити всі завдання до практичних занять. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 95 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти застосовувати його при розв'язанні практичних завдань. Відповіді теоретично обґрунтовані, логічні, дотримується культури мови. Демонструвати вміння ігротехніка при проведенні ігрових методів відповідно до вимогам даного метода. Вміти вірно самостійно описувати ігровий метод. Розроблена гра носить елемент самостійності і творчий характер, навидь, якщо це модифікація вже існуючої гри.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручник, навчальний посібник, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

1. Научитель О. Д. Ігрові методи в психології / О. Д. Научитель, Ю. І. Гулий / Активне соціально-психологічне навчання. – Х. : Нац.

аерокосм. ун-т «Харк. авіац. і-нт», 2010. – 42 с.

<https://library.khai.edu/catalog?mode=DocBibRecord&docid=510350519>

2. Научитель, О. Д. Організація психологічної служби: методологічні та психолого-педагогічні аспекти. Частина 2 / О. Д. Научитель, Ю. І. Гулий, О. Є. Фальова. – Харків : Основа», 2016. – 144 с.

<https://library.khai.edu/catalog?mode=DocBibRecord&docid=510467790>

•Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=1749>

НМК з дисципліни

1. Плани практичних занять з дисципліни «Ігрові методи з психології: Практикум» та методичні вказівки щодо самостійної підготовки студентів до них.
2. Підручники, навчальні посібники.
3. Питання до контрольних заходів.
4. Каталоги інформаційних ресурсів
5. Матеріали для здобувачів вищої освіти дистанційної форми навчання

11. Рекомендована література

Базова

1. Масютіна М. Дебати. Організація та проведення / М. Масютіна Шкільний світ 2019, 144 с.
2. Научитель, О. Д. Ігрові методи в психології / О. Д. Научитель, Ю. І. Гулий / Активне соціально-психологічне навчання. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. і-нт», 2010. – 42 с.
3. Научитель, О. Д. Організація психологічної служби: методологічні та психолого-педагогічні аспекти: підручник. Частина 2 / О. Д. Научитель, Ю. І. Гулий, О. Є. Фальова– Харків : Вид. група «Основа», 2016. – 144 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Університету - http://library.khai.edu/library/page_lib.php
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - nbuv.gov.ua
3. Електронна бібліотека koob.ru.